

Παγκόσμια Διακυβέρνηση

Σε κάθε κράτος υπάρχει μια, εκλεγμένη ή μη, κυβέρνηση η οποία διαχειρίζεται τους πόρους του, καθορίζει τις πολιτικές και τους νόμους που ισχύουν εντός της επικράτειάς του και εν γένει διαμορφώνει το πλαίσιο εντός του οποίου οι πολίτες του λειτουργούν.

Αν υπήρχε μια μόνο αρχή σε ολόκληρο τον κόσμο η εθνική του επικράτεια θα ήταν ολόκληρη η γη, ενώ πολίτες του θα ήταν όλοι οι κάτοικοι της γης ή/και τα υφιστάμενα κράτη. Καθώς ο κόσμος είναι διαιρεμένος σε διάφορα κράτη η διαδικασία διαμόρφωσης κοινών απαντήσεων σε παγκόσμια κλίμακα επί παγκόσμιων/περιφερειακών ζητημάτων (ή και εθνικών που μπορεί να έχουν παγκόσμιες διαστάσεις) ονομάζεται παγκόσμια διακυβέρνηση. Και αυτό γιατί δεν μπορεί να υπάρξει υπό τις παρούσες συνθήκες μια παγκόσμια κυβέρνηση, αλλά σχήματα ή και οργανισμοί οι οποίοι καθορίζουν, σε σημαντικό ή και όχι τόσο σημαντικό βαθμό, το πλαίσιο εντός του οποίου κινούνται τα κράτη.

Η ανάγκη για μια παγκόσμια διακυβέρνηση προκύπτει από την έντονη αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών του κόσμου με σχεδόν όλες τις λειτουργίες τους να επηρεάζονται από τις επιλογές άλλων κρατών. Παλαιότερα αυτό ίσχυε κυρίως για τα γειτονικά κράτη, πλέον, όμως, οι δράσεις των κρατών μπορούν να έχουν, αθροιστικά, σημαντική επίπτωση σε ολόκληρο τον κόσμο. Για παράδειγμα, αν πολλά κράτη μαζί επιλέγουν να συνεχίζουν με αμείωτο ρυθμό τη μόλυνση του περιβάλλοντος, είναι βέβαιο ότι, ανεξαρτήτως της απόστασής τους από άλλα κράτη, και τα δεύτερα θα επηρεαστούν κάποια στιγμή από τις επιλογές των άλλων.

Όπως σε κάθε κυβέρνηση υπάρχουν διαφορετικά υπουργεία για τη διαχείριση συγκεκριμένων τομέων, έτσι και στο επίπεδο της παγκόσμιας διακυβέρνησης υπάρχουν, ή δημιουργούνται εφόσον γεννηθεί η ανάγκη, διάφοροι οργανισμοί ή και fora εντός των οποίων τα κράτη μέλη διαβουλεύονται και λαμβάνουν αποφάσεις.

Έτσι, για ζητήματα πολιτικής, ειρήνης και ασφάλειας υπάρχει ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος δια των διαφόρων οργανισμών και επιτροπών του ασχολείται με ακόμα περισσότερα ζητήματα. Στο επίπεδο της οικονομίας υπάρχουν η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο καθώς και πλήθος άλλων δευτερευόντων οργανισμών. Στο εμπόριο ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου ενώ για το περιβάλλον υπάρχουν οι σχετικές συνεδριάσεις υπό την αιγίδα του ΟΗΕ.

Ακολουθούν μερικοί βασικοί οργανισμοί/fora σε μεγαλύτερη ανάλυση:

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Ιδρύθηκε το 1945 και έχει ως κύριο σκοπό τη συνεργασία των κρατών του κόσμου σε όλα τα ζητήματα που επηρεάζουν τον κόσμο. Ουσιαστικά δημιουργήθηκε ύστερα από το Β΄

Παγκόσμιο Πόλεμο με απώτερο στόχο να μην επαναληφθεί μια παρόμοια τραγωδία η οποία θεωρήθηκε ότι επιδεινώθηκε από την έλλειψη ενός οργανισμού όπως ο ΟΗΕ όπου θα συντόνιζε τα κράτη μεταξύ τους, θα υποστήριζε το διάλογο και θα προλάμβανε πιθανά τέτοιες εξελίξεις. Παράλληλα, και για να διαφοροποιηθεί από την προηγούμενη Κοινωνία των Εθνών, ο ΟΗΕ προικίστηκε με ένα όργανο το οποίο θα μπορούσε να αποφασίζει για ποινές των κρατών επί συγκεκριμένων κρατών τα οποία αποκλίνουν από τις βασικές αρχές του, ειδικά από την ειρηνική συμπεριφορά.

Κατά τη δημιουργία του ο ΟΗΕ είχε 51, ενώ τώρα, βάσει και της διάσπασης πολλών κρατών σε περισσότερα, έχει 193 μέλη και αρκετούς παρατηρητές. Αν και αποτελεί ότι πιο κοντά υπάρχει σε μια παγκόσμια κυβέρνηση, ο προϋπολογισμός του είναι αρκετά μικρός :circa 3 δις \$.

Τα βασικά του όργανα είναι τα ακόλουθα:

1. Γενική Συνέλευση
2. Συμβούλιο Ασφαλείας
3. Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο
4. Συμβούλιο Κηδεμονίας
5. Διεθνές Δικαστήριο
6. Γραμματεία

Σημαντικό στοιχείο του ΟΗΕ είναι ότι στο επίπεδο της Γενικής Συνέλευσης είναι το πιο δημοκρατικό από όλα τα όργανα παγκόσμιας διακυβέρνησης: κάθε κράτος διαθέτει μια ψήφο. Δεν ισχύει, όμως, το ίδιο εντός του Συμβουλίου Ασφαλείας το οποίο στοχεύει κυρίως σε ζητήματα ασφάλειας και ειρήνης και εκδίδει ψηφίσματα τα οποία συχνά αναφέρονται στην επιβολή κυρώσεων προς κάποια κράτη που δεν συμπεριφέρονται βάσει των βασικών αρχών του ΟΗΕ. Οι κυρώσεις αυτές μπορεί να είναι οικονομικές, εμπορικές ή και στρατιωτικές, με την τελευταία επιλογή να αποτελεί πάντα ένα ιδιαίτερα φορτισμένο ζητούμενο εντός του Συμβουλίου.

Το Συμβούλιο Ασφαλείας διαθέτει 15 μέλη, εκ των οποίων τα 5 είναι μόνιμα (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Ην. Βασίλειο και Γαλλία) και διαθέτουν ίσως το σημαντικότερο «όπλο» εντός του Συμβουλίου: το δικαίωμα βέτο, του να μπλοκάρουν ουσιαστικά κάποιο ψήφισμα. Τα υπόλοιπα δέκα μέλη δεν είναι μόνιμα και εναλλάσσονται κάθε διετία ύστερα από σχετικές ψηφοφορίες ανά παγκόσμια περιφέρεια, όπου τα εκεί κράτη ψηφίζουν για τους εκπροσώπους τους.

Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι τις τελευταίες δεκαετίες έχουν γίνει αρκετές συζητήσεις επί της αναμόρφωσης του ΟΗΕ επί το αντιπροσωπευτικότερο, με αρκετή εστίαση στην αναδιάρθρωση του Συμβουλίου Ασφαλείας – κυρίως ως προς τη σύνθεσή του.

G-7

Το G-7 αποτελεί το γκρουπ των 7 πλουσιότερων κρατών του κόσμου. Ιδρύθηκε ύστερα από μια σχετική ιδέα 1973, βάσει της ανάγκης να γνωρίζονται καλύτερα οι υπουργοί οικονομικών των κρατών αυτών ενώ το 1976 πραγματοποιήθηκε το πρώτο G-7. Στόχος του είναι η συνεργασία μεταξύ των πλέον ανεπτυγμένων κρατών του κόσμου, για οικονομικά κυρίως ζητήματα, στο πλαίσιο μιας ολοένα και πιο αλληλεξαρτώμενης παγκόσμιας οικονομίας όπου οι οικονομικές πολιτικές των ΗΠΑ επηρεάζουν την Ιαπωνική οικονομία και αντίστοιχα οι επιλογές της Γερμανίας μπορεί να αλλάζουν τα δεδομένα για τον Καναδά.

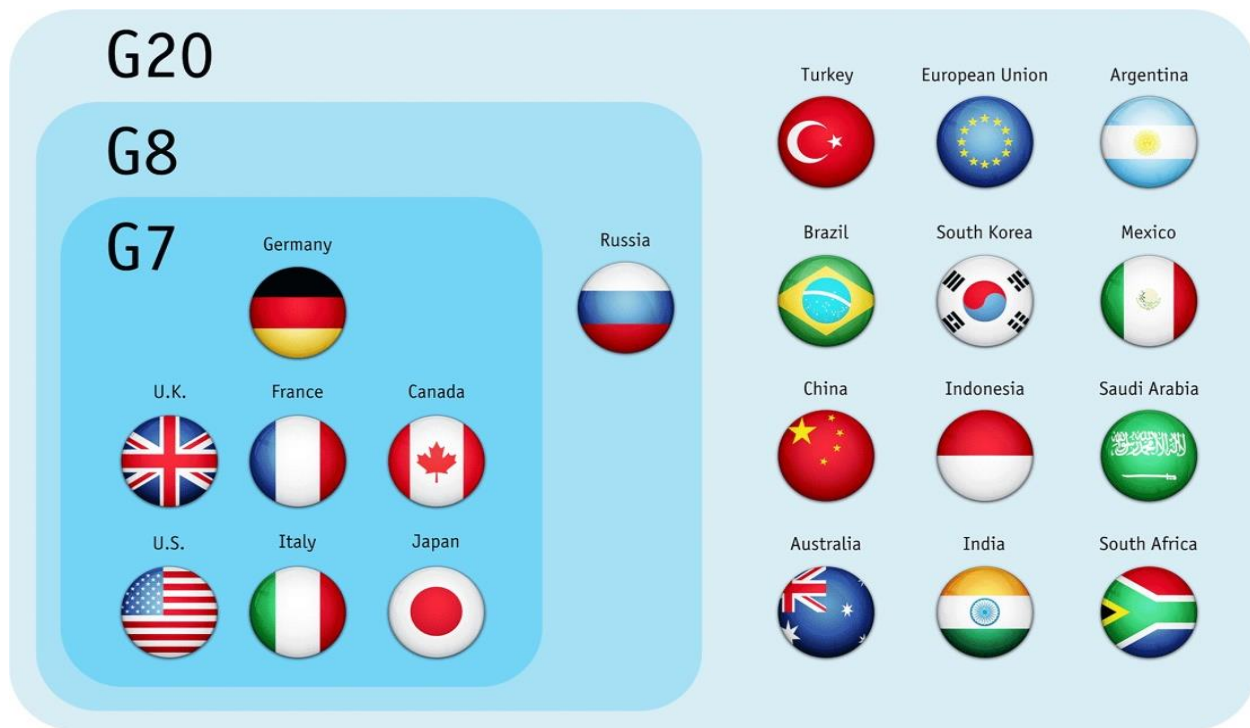
Τα μέλη του G-7 είναι η Μεγ. Βρετανία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, ο Καναδάς, η Ιαπωνία και οι ΗΠΑ. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι μέχρι πρόσφατα δεν υπήρχε μεγάλη δημοσιότητα για τις συναντήσεις: για παράδειγμα δεν μάθαινε κανείς την ατζέντα που επρόκειτο να συζητηθεί και απλά μπορούσε να παρακολουθήσει τα τεκταινόμενα μέσω των όποιων ανακοινώσεων κατά τη λήξη των συναντήσεων.

Σημειώνεται ότι την περίοδο 1998-2014 στο G-7 συμμετείχε και η Ρωσία, ως προσκεκλημένη. Τα γεγονότα με την Ουκρανία και κυρίως την Κριμέα (προσάρτηση) το 2014 έφεραν την απόφαση να μην προσκαλείται πλέον η Ρωσία στις συναντήσεις αυτές.

G-20

Το G-20 αποτελεί ένα γκρουπ από 19 χώρες και την Ευρωπαϊκή Ένωση που σκοπό έχει τη συνεργασία επί οικονομικών ζητημάτων παγκόσμιας κλίμακας. Οι πρώτες επαφές καταγράφονται το 1999 σε επίπεδο υπουργών οικονομικών και τραπεζιτών, ενώ από το 2008 οι συναντήσεις γίνονται σε επίπεδο ηγετών κρατών.

Ένα από τα ενδιαφέροντα στοιχεία του G-20 είναι το ερώτημα γιατί το 2008. Η απάντηση είναι ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2007-8 έδειξε ξεκάθαρα ότι πλέον το G-7 δεν είναι σε θέση να διαχειρίζεται με ευκολία οικονομικές κρίσεις παγκόσμιας διάστασης καθώς μέρος των εργαλειών αλλά και των λύσεων βρίσκονται στα χέρια άλλων κρατών πέραν των 7 πλουσιότερων. Γι' αυτό απαιτήθηκε να προσκληθούν περισσότερα κράτη για να συμμετέχουν σε αυτές τις συζητήσεις συντονισμού οικονομικών, εμπορικών και νομισματικών επιλογών.

Ένα δεύτερο σημείο αποτελεί το γεγονός ότι στους G-20 δεν θα βρει κάποιος τις 20 μεγαλύτερες οικονομίες παγκοσμίως αλλά μια μείξη κρατών που, αν και έχουν ισχυρές οικονομίες, ενσωματώνει μια καλύτερη αντιπροσώπευση των διαφόρων περιφερειών του κόσμου.

Εν πολλοίς, σίγουρα είναι αντιπροσωπευτικότερο του G-7 αλλά ταυτόχρονα δεν είναι ιδιαίτερα δημοκρατικό, ούτε δίνει το βήμα σε ένα μεγάλο μέρος του πλανήτη όπου τα οικονομικά προβλήματα δεν είναι απαραίτητα της ίδιας φύσης όπως με αυτά των κρατών του G-20.

Παγκόσμια Τράπεζα και Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Η λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου θα φέρει την ανάγκη για έναν καλύτερο συντονισμό στα κύρια ζητούμενα της παγκόσμιας οικονομίας. Διαχύτη είναι η πεποίθηση ότι κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου, ο μη συντονισμός μεταξύ βασικών οικονομιών του κόσμου και οι διαφορετικές, συχνά ανταγωνιστικές, εθνικές οικονομικές πολιτικές διόγκωσαν την κρίση, οδηγώντας αμεσότερα στην άνοδο φασιστικών κινημάτων στην Ευρώπη και γενικότερα σε μια αύξηση του εθνικισμού.

Για τον λόγο αυτό αποφασίστηκε η δημιουργία δύο διεθνών οικονομικών οργανισμών οι οποίοι θα μπορούν να παρεμβαίνουν για την αποκατάσταση προβλημάτων στην παγκόσμια οικονομία ενώ ταυτόχρονα θα προωθούν την ανάπτυξη. Έτσι, γεννήθηκε η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Παγκόσμια Τράπεζα

Η Παγκόσμια Τράπεζα ιδρύθηκε το 1945 και αποτελεί τον αναπτυξιακό βραχίονα του Bretton Woods (από το όνομα του τόπου όπου ελήφθησαν οι σχετικές αποφάσεις). Είναι δηλαδή υπεύθυνη κυρίως για να υποστηρίξει την ανάπτυξη στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Το κάνει αυτό μέσα από την παροχή δανείων για την υλοποίηση αναπτυξιακών έργων – κυρίως υποδομών αλλά όχι μόνο.

Αριθμεί 189 κράτη ενώ ο προϋπολογισμός της της επιτρέπει να έχει ενεργά circa 60 δις \$ σε δάνεια. Ένα κλασικό λάθος που γίνεται συχνά είναι ότι η Παγκόσμια Τράπεζα θεωρείται ένας ενιαίος οργανισμός όταν στην πραγματικότητα είναι ένας γκρουπ οργανισμός όπως παρουσιάζεται παρακάτω:

Πιο σημαντικοί ίσως βραχίονες της ΠΤ είναι η IBRD η οποία είναι υπεύθυνη για την παροχή δανείων σε αναπτυσσόμενες, κυρίως μικρομεσαίες, οικονομίες και η IDA η οποία στοχεύει στην παροχή δανείων προς τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η εκπροσώπηση στην ΠΤ δεν είναι δημοκρατική: τα δικαιώματα ψήφων μοιράζονται στα μέλη βάσει των οικονομικών πόρων που έχουν δώσει στην ΠΤ. Καθώς κατά καιρούς η ΠΤ ζητά επιπλέον χρηματοδότηση/στήριξη, είναι κατανοητό πως τα ποσοστά αυτά θεωρητικά αλλάζουν – θεσμικά γίνεται μια αναθεώρηση των δικαιωμάτων ψήφων κάθε πενταετία.

Κομβικό χρονικό σημείο για την ΠΤ αποτέλεσε το 2010 οπότε και υπήρξε μια μεγάλη αλλαγή στο μοίρασμα των ψήφων, λόγω της σημαντικής αύξησης της συνεισφοράς διαφόρων αναπτυσσόμενων κρατών. Υπήρξαν φυσικά αρνητικές τοποθετήσεις για μεγάλες αλλαγές στις ψήφους από τα παλαιότερα μέλη, αλλά τελικά υπήρξε μια συμφωνία για μια σημαντική αναθεώρηση – παρ' όλα αυτά τέθηκε σε εφαρμογή μόλις το 2016, μετά και από την έγκριση των αλλαγών από το αμερικανικό Κογκρέσο τον Δεκέμβριο του 2015.

Σε επίπεδο δικαιωμάτων αυτό που προέκυψε ήταν:

- 3.13% αύξηση για τα Developing and Transition countries (DTCs) – φτάνουν στο 47.19% των συνολικών
- 6.07% αύξηση για τα DTCs – φτάνουν στο 39.48% των συνολικών.

Σε επίπεδο κεφαλαίου αυτό που είχε προκύψει ήταν:

- +\$27.8 δις.
- +\$200 εκατ.

Ένα άλλο σημείο της ΠΤ δείχνει περαιτέρω την έλλειψη δημοκρατικότητας εντός του οργανισμού. Κατά πάγια τακτική, μη θεσμικά κατοχυρωμένη, ο πρόεδρος της ΠΤ έχει αμερικανική εθνικότητα – αντίστοιχα, δε, κατά πάγια τακτική ο διευθυντής του ΔΝΤ είναι πάντα Ευρωπαίος. Η λίστα των προέδρων της ΠΤ είναι ενδεικτική, καθώς όλοι τους είναι αμερικανοί πολίτες, με μόνο τον Jim Yong Kim να έχει γεννηθεί στη Νότιο Κορέα:

1. David Malpass
2. Jim Yong Kim
3. Robert B. Zoellick
4. Paul Wolfowitz
5. James D. Wolfensohn
6. Lewis Preston

7. Barber Conable
8. Alden Winship Clausen
9. Robert Strange McNamara
10. George David Woods
11. Eugene Robert Black
12. John Jay McCloy
13. Eugene Meyer

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Το ΔΝΤ θεωρείται το «αδελφάκι» της ΠΤ. Ιδρύθηκε το 1945 με 29 τότε μέλη. Σήμερα έχει 189 και σκοπός του είναι να διασφαλίζει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Ουσιαστικά παρεμβαίνει σε κράτη τα οποία έχουν προβληματικά μακροοικονομικά στοιχεία και τα δανείζει, υποστηρίζοντας σειρά διαρθρωτικών αλλαγών, ώστε να

Fast Facts About the IMF

1944 Year the IMF was established

\$1 trillion Total amount the IMF is able to lend to its member countries

189 Member countries

36 Current lending arrangements

150 Nationalities represented by staff

0% Interest rate on loans to low-income countries

24 Executive Directors representing 189 member countries

\$303 million For hands-on technical advice, policy-oriented training, and peer learning

Αντίστοιχα με την ΠΤ τα δικαιώματα ψήφων συνδέονται με τα κεφάλαια που έχει κάθε κράτος μέλος δώσει. Όπως σημειώθηκε και παραπάνω, ο υπεύθυνος για το ΔΝΤ είναι άτυπα πάντα ευρωπαίος.

Διευθυντής

Καμίλ Γκουτ

Ιβάρ Ρουτ

Περ Γιάκομπσον

Χώρα Καταγωγής

Βέλγιο

Σουηδία

Σουηδία

Νταβίντ Κολέτ

Ελβετία

Πιερ-Πωλ Σβάιτσερ

Γαλλία

Γιοχάννες Βίτεβεεν

Ολλανδία

Ζακ ντε Λαροζιέρ

Γαλλία

Μισέλ Καμντεσύ

Γαλλία

Χορστ Κέλερ

Γερμανία

Ροντρίγο Ράτο

Ισπανία

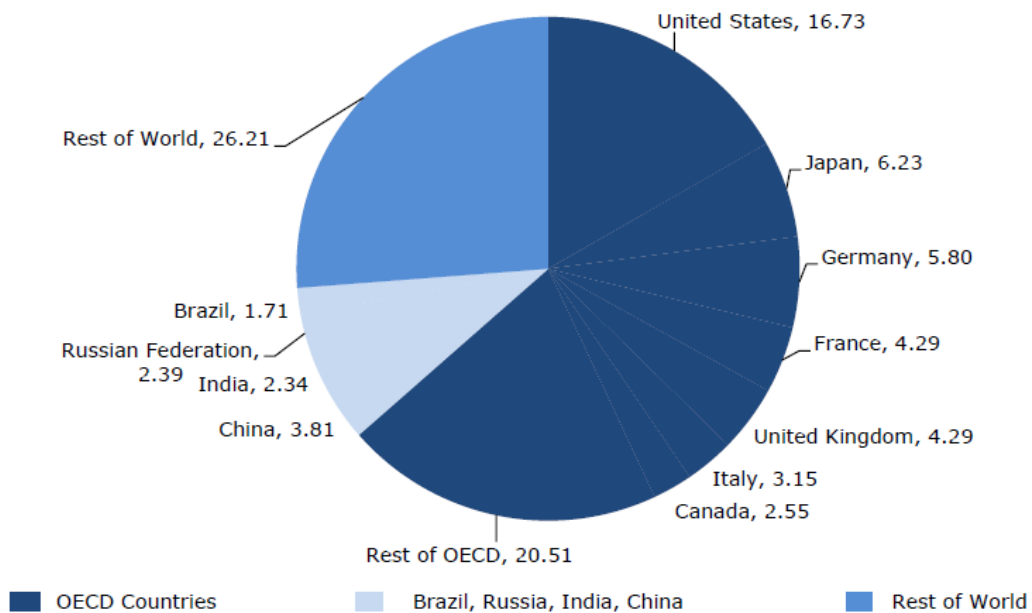
Ντομνίκ Στρος-Καν

Γαλλία

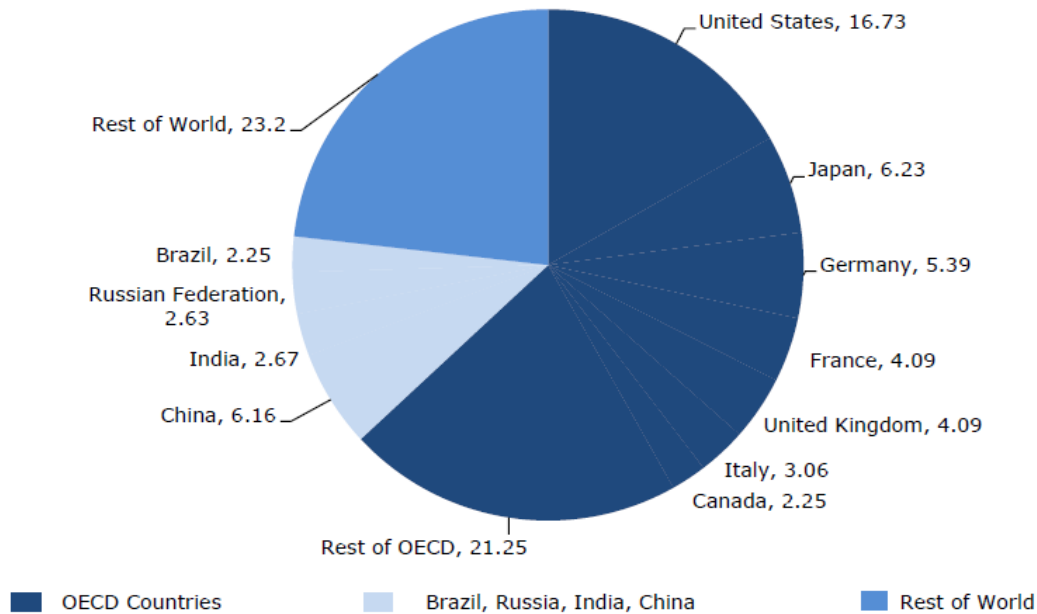
Κριστίν Λαγκάρντ

Γαλλία

IMF Voting Shares Prior to Latest Reform

Current IMF Voting Shares

Όπως και με την ΠΤ, έτσι και με το ΔΝΤ, το 2010 αποτέλεσε έτος σταθμός καθώς αποφασίστηκε μια σημαντική αναθεώρηση των δικαιωμάτων ψήφων. Πριν από αυτή οι χώρες BRIC κατείχαν 10.5% των ψήφων ενώ συνολικά ο αναπτυσσόμενος κόσμος το 36.46%. Με την αναθεώρηση τα αντίστοιχα ποσοστά έγιναν 13.71% και 36.91% με μεγάλο κερδισμένη την Κίνα και εν μέρει τη Βραζιλία.

Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Ο ΠΟΕ ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 1995 ως ένα από τα βασικά αποτελέσματα του κύκλου εμπορικών διαπραγματεύσεων της Ουρουγουάης. Έως τότε η βασική δομή συντονισμού και αποφάσεων για το διεθνές εμπόριο ήταν η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ) η οποία ήρθε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αποτέλεσε, δε, ένα αίτημα και από την πλευρά του αναπτυσσόμενου κόσμου όπου εντός της ΓΣΔΕ δεν έβλεπε σημαντική προώθηση των συμφερόντων του. Μάλιστα, ο κύκλος αυτός διαπραγματεύσεων – ο τελευταίος που έχει επίσημα και πετυχημένα ολοκληρωθεί – αποτέλεσε και το πρώτο ουσιαστικό δείγμα ότι και στο διεθνές εμπόριο (πρώτα βασικά στο διεθνές εμπόριο) η παντοκρατορία της «Δύσης» είχε αρχίσει να περιορίζεται: οι αποφάσεις για τη συνέχεια του διεθνούς εμπορίου ήρθαν μετά από αρκετό διάστημα, σημαντικές συγκρούσεις και πολλές διαφωνίες.

Σκοπός του ΠΟΕ είναι να διαχειρίζεται το περιβάλλον εντός του οποίου εξελίσσεται το διεθνές εμπόριο, οδηγώντας σε μια απλούστευση του συστήματος εξαγωγών/εισαγωγών παγκοσμίως και φυσικά μειώνοντας τα όποια δασμολογικά και μη δασμολογικά εμπόδια.

Ο ΠΟΕ έχει 164, ενώ τα βασικά του εργαλεία είναι (α) οι Γύροι Εμπορικών Διαπραγματεύσεων και (β) Μηχανισμός Επίλυσης Διαφορών. Οι πρώτοι προωθούν την περαιτέρω προώθηση της απελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου ενώ ο δεύτερος την επίλυση διαφορών σε εμπορικές διαμάχες.